

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อมวลชนในยุคปัจจุบันมีการพัฒนาเนื้อหาและรูปแบบของข่าวและภาพจากอดีตมากขึ้น โดยมีการแข่งขันกันเพื่อที่จะดึงดูดใจผู้รับสื่อทั้งในเรื่องของเวลา เนื้อหา และรูปแบบของสื่อ โดยเฉพาะการนำปัญหาสังคมต่างๆมาตีแผ่เพื่อให้สาธารณชนเกิดความตื่นตัวในการแก้ไขปัญหา เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความใกล้ชิดกับประชาชนมาก ดังนั้นความร่วมมือของสื่อมวลชนกับสถาบันต่าง ๆ ของสังคมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของสังคมไทยจึงมีความสำคัญมากเพราะสื่อมวลชนเป็นผู้นำในทางความคิดเห็นและมีอิทธิพลรุนแรงสามารถจูงใจผู้อ่าน ผู้ฟัง ผู้ดู ได้เป็นอย่างดี ปัญหาของเด็กและเยาวชนเป็นประเด็นหนึ่งที่สื่อต่างๆให้ความสำคัญ เพราะสังคมเริ่มให้ความสนใจในเรื่องสิทธิเด็กมากขึ้น การที่สื่อมวลชนเสนอข่าวและปัญหาของเด็กและเยาวชนนั้นมีผลดีในการทำให้สังคมตระหนักและทราบถึงปัญหาของเด็กและส่งเสริมประชาชนในการให้ความสำคัญที่จะปกป้อง ดูแล และคุ้มครองสิทธิเด็ก แต่เนื่องจากการเผยแพร่ข้อมูลของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นเรื่องที่ละเอียดอ่อนอันอาจส่งผลกระทบต่อตัวเด็กได้ง่ายเพราะเด็กและเยาวชนเป็นวัยที่อ่อนแอและยังต้องการความดูแลจากผู้ใหญ่ในสังคม ขณะที่สื่อมวลชนบางครั้งอาจจะเสนอข้อมูลของเด็กในลักษณะที่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อเด็กด้วยความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ หรือด้วยความรู้สึกที่อยากจะขายข่าวจึงทำข่าวให้น่าสนใจ ตื่นเต้นมากขึ้นโดยไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบของข่าวดังกล่าว หรือบางครั้งสื่อมวลชนอาจจะตระหนักถึงผลกระทบดังกล่าวเป็นอย่างดีแต่ได้ให้ความสำคัญในการขายข่าวและการแข่งขันกันระหว่างสื่อด้วยกันมากกว่าการคำนึงถึงจริยธรรมหรือผลเสียหายที่เกิดขึ้นต่อเด็ก ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวของเด็กและเยาวชนจึงเป็นไปในลักษณะที่ขาดความเหมาะสม เช่น การเสนอข่าวของเด็กและเยาวชนที่ถูกล่วงเกินทางเพศโดยการเปิดเผยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนอย่างชัดเจน การตีพิมพ์ภาพโดยมีการปกปิดเพียงเล็กน้อย การสัมภาษณ์เด็กและเยาวชนที่ถูกทำร้าย และบางครั้งเพื่อสร้างความสะเทือนใจจึงเสริมเติมเรื่องราวให้เกินจริง การเสนอข่าวในลักษณะนี้เป็นประโยชน์สำหรับสื่อมวลชนในด้านความพึงพอใจและรายได้แต่ในทางกลับกันทำให้เกิดผลเสียต่อเด็กและเยาวชนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ เช่น ทำให้เกิดความอับอาย เกิดอันตราย ถูกคุกคาม ถูกขู่เข็ญ เกิดความวิตกกังวล หรือส่งผลร้ายอื่นๆ แก่เด็กและเยาวชนในอนาคตด้วย โดยผลกระทบต่างๆ ที่เด็กและเยาวชนได้รับอาจทำให้เด็กและเยาวชนเกิดความกดดันและส่งผลทางจิตใจในระยะยาวจนไม่สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพได้

ประเทศไทยได้ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและตระหนักถึงความสำคัญของเด็กและเยาวชน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของชาติในอนาคตจึงได้พยายามที่จะหามาตรการทางกฎหมายมา ปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพและประสบความสำเร็จในชีวิตต่อไปได้ โดยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้ให้หลักประกันในเรื่องสิทธิเด็กไว้ จำนวน 6 มาตราด้วยกันโดยเป็นเรื่องของความเสมอภาคและเท่าเทียมของเด็กกับผู้ใหญ่ในสังคม การได้รับสิทธิในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีฟรีจากรัฐ การที่รัฐต้องคุ้มครองและเลี้ยงดูเด็กและ เยาวชนที่ได้รับความรุนแรงจากครอบครัวและไม่มีผู้ดูแลทอดทิ้ง การให้การคุ้มครองและพัฒนา เด็กในด้านต่างๆ การคุ้มครองแรงงานเด็ก นอกจากรัฐธรรมนูญแล้วรัฐยังได้มีการบัญญัติกฎหมายที่ คุ้มครองสิทธิเด็กซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดมิให้สื่อมวลชนหรือนักข่าวใดเผยแพร่ข้อมูลส่วนตัว หรือภาพ กฎหมายดังกล่าวได้แก่ พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีและเยาวชน พ.ศ. 2534¹ และในฐานะที่ประเทศไทยได้ลงนามในภาคยานุวัติสารอนุสัญญาว่า ด้วยสิทธิเด็ก (Convention on the Rights of the Child) เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2535 อนุสัญญามีผล บังคับใช้ในประเทศเมื่อวันที่ 26 เมษายน 2535 เป็นต้นมา ซึ่งทำให้ประเทศไทยต้องดำเนินการตาม บทบัญญัติของอนุสัญญา² โดยรวมถึงการป้องกันเด็กและเยาวชนจากการถูกนำเรื่องส่วนตัวออก เผยแพร่ด้วย

แม้ว่าจะมีกฎหมายที่บัญญัติไว้สำหรับคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด จากการถูกสื่อมวลชนละเมิดสิทธิส่วนตัวรวมทั้งมีพันธะจากการรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก

---

¹ มาตรา 93 บัญญัติว่า “ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทาง สอบสวนของพนักงานสอบสวนหรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว ชื่อสกุลของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่การกระทำเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาโดยได้รับ อนุญาตจากศาลหรือการกระทำที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ของทางราชการ

² สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติและศูนย์สิทธิเด็ก เอเชียเน็ท, สรุปรายงานผลการดำเนินงานตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก (ฉบับที่ 1) เสนอต่อคณะกรรมการสิทธิเด็กแห่งสหประชาชาติ, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก, 2540), หน้า 9.

ดังที่กล่าวแล้วข้างต้นก็ตามแต่เด็กและเยาวชนที่ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็ยังคงถูกคุกคามจากสื่อมวลชนทั้งนี้รวมถึงเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายจากการกระทำความผิดซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายให้ความคุ้มครองเฉพาะที่ถูกสื่อมวลชนคุกคามโดยเสนอข่าวในรูปแบบที่ไม่เหมาะสมโดยมิได้คำนึงถึงสิทธิหรือผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชน ดังนั้นจึงเห็นควรที่จะได้มีการศึกษาวิเคราะห์กฎหมายในเรื่องการควบคุมสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารของเด็กและเยาวชนที่มีในปัจจุบันให้ละเอียด เพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาการใช้กฎหมายและได้ข้อสรุปอันเป็นแนวทางในการเป็นข้อเสนอแนะอันจะเป็นประโยชน์ในการพิจารณาแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในเรื่องการควบคุมสื่อมวลชนในการเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนให้สมบูรณ์รัดกุมเพื่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนให้สามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

1.2 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

การเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนโดยสื่อมวลชนนั้นบ่อยครั้งมีลักษณะที่ไม่เหมาะสมและส่งผลกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ชื่อเสียง ความเป็นส่วนตัวและความปลอดภัยของเด็กและเยาวชน เช่น มีการเสนอข้อมูลรายละเอียดส่วนตัวของเด็กและเยาวชน การแพร่ภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดหรือที่เป็นผู้เสียหายโดยปกปิดเพียงเล็กน้อยแม้สื่อมวลชนจะมีหลักจริยธรรมในการนำเสนอข่าวหรือแม้ประเทศไทยจะมีกฎหมายสำหรับคุ้มครองเด็กและเยาวชน และมีกฎหมายสำหรับควบคุมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดก็ตามแต่สื่อมวลชนก็ยังคงมีการละเมิดสิทธิเด็กและเยาวชน

เพื่อปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนจากการละเมิดของสื่อมวลชนจึงสมควรศึกษามาตรการในการบังคับใช้กฎหมายสำหรับควบคุมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนซึ่งตกเป็นผู้ต้องหาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสมควรเพิ่มกฎหมายสำหรับคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เสียหายด้วย

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนจากการเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนโดยสื่อมวลชนในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม
2. เพื่อศึกษาถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกสื่อมวลชนละเมิด
3. เพื่อศึกษาถึงประเด็นกฎหมายที่จะต้องแก้ไขเพิ่มเติมในการให้ความปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกสื่อมวลชนละเมิด
4. เพื่อศึกษาถึงวิธีการควบคุมสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชน
5. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงมาตรการการป้องกันและแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิของเด็กและเยาวชนโดยสื่อมวลชน

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ศึกษาในเรื่องสิทธิของเด็กและเยาวชนที่ควรได้รับการปกป้องคุ้มครองจากการถูกสื่อมวลชนละเมิดด้วยการนำเสนอข่าวและภาพของเด็กและเยาวชนที่ไม่เหมาะสม โดยศึกษากฎหมายไทยในปัจจุบันว่าได้ให้การปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกสื่อมวลชนเสนอข่าวและภาพที่ไม่เหมาะสมอย่างไร และศึกษาถึงการให้ความปกป้องคุ้มครองของกฎหมายต่างประเทศบ้าง

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงสิทธิและเสรีภาพ และข้อจำกัดในการนำเสนอข่าวของสื่อมวลชน
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนจากการเสนอข่าวและภาพของเด็กในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม
3. ทำให้ทราบถึงปัญหาการบังคับใช้กฎหมายในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชนจากการเสนอข่าวและภาพที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน
4. ทำให้ทราบถึงประเด็นที่จะต้องแก้ไขปรับปรุงกฎหมายในการปกป้องคุ้มครองสิทธิเด็กจากการเสนอข่าวที่ไม่เหมาะสมของสื่อมวลชน

1.6 วิธีการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยเอกสาร (Documentary research) โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ด้วยทฤษฎีหมาย หนังสือคำอธิบาย เอกสารประกอบการสัมมนา บทความในวารสารกฎหมาย บทความในวารสารอื่น ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ